

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE SOCIOLOGIE

**FORME DE PRODUCERE A CUNOAȘTERII
SOCIOLOGICE ÎN DOMENIUL POLITICILOR PUBLICE
CULTURALE**

REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT

STUDENT-DOCTORAND: MIHAELA ROȘU

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC: *PROF. UNIV. DR. MIRCEA COMȘA*

CLUJ-NAPOCA

2023

CUPRINS

Introducere	3
Capitolul 1. Perspective teoretice pentru sociologia instrumentală și practici asociate acesteia	4
Capitolul 2. Politici publice în domeniul cultural. Fundamentare, elaborare și implementare	5
Capitolul 3. Cartografierea câmpului cunoașterii sociologice produse în România pentru politici culturale.....	5
Capitolul 4. Proiecte de cercetare pentru politici culturale. Studii de caz	7
Capitolul 5. Cercetarea în domeniul cultural. Relatări ale experților	10
Concluzii	14
Bibliografie	21

CUVINTE-CHEIE: cunoaștere sociologică, politici culturale, fundamentare, cercetare, colaborare, reflexivitate.

INTRODUCERE

Ideea centrală dezvoltată pe parcursul tezei este cea de relaționare între rezultatele cercetării sociologice obținute de către experți și acțiunea care se produce în spațiul politicilor publice. Mai concret, mi-am propus să observ cum este produs și valorizat acest tip de cunoaștere în România, în contextul elaborării politicilor culturale. Cercetarea a fost ghidată de trei obiective majore: (1) cunoașterea actorilor care iau parte la procesele de fundamentare și definire a politicilor publice și a strategiilor naționale, a colaborărilor dintre ei, precum și a proiectelor în care s-au implicat în ultimii ani; (2) observarea și ilustrarea detaliată a traiectoriilor unor proiecte naționale care au beneficiat de expertiza sociologilor pentru componenta de cercetare și (3) surprinderea și înțelegerea reflexivității sociologilor despre munca pe care o desfășoară în astfel de proiecte, dar și în contextul profesiilor lor și al responsabilităților asociate acestora.

Faptul că domeniul cultural românesc a avut parte de foarte multe structuri de conducere diferite în ultimii ani, a cauzat o discontinuitate în implementarea unei strategii care să sprijine multiplele diviziuni ale sectorului cultural (Zbranca, 2020). Din perspectiva inițiativelor care s-au desfășurat în interiorul acestuia, precizez aici numai două dintre ele, semnificative atât pentru sfera publică, dar și pentru cea independentă. Ambele s-au realizat după anul 2016, aspect care a influențat și alegerea intervalului de timp 2016-2023 ca perioadă de referință pentru cercetarea mea. În primul rând, este vorba despre elaborarea Strategiei pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022, care reprezintă actualizarea și completarea celei din anul 2014, iar în al doilea rând, menționez demersurile din jurul propunerii de politică publică „Consolidarea unui statut societal al artistului, autorului, creatorului în România”.

Din punctul de vedere al contribuțiilor sale, consider că studiul este relevant deoarece oferă o perspectivă aprofundată asupra mizei diferitelor tipuri de procese de cercetare care au ca scop intervenția socială. Totodată, cunoașterea actorilor activi în domeniul cunoașterii aplicate din sectorul cultural; observarea modurilor în care sunt folosite rezultatele investigațiilor sociologice; dar și analizarea relațiilor profesioniștilor pentru propriile cercetări reprezintă deopotrivă acțiuni care aduc claritate unor procese care în prezent nu sunt documentate suficient în România.

CAPITOLUL 1. PERSPECTIVE TEORETICE PENTRU SOCIOLOGIA INSTRUMENTALĂ ȘI PRACTICI ASOCIATE ACESTEIA

Pentru a înțelege relația dintre sociologie și domeniul politicilor publice din punct de vedere istoric, prima secțiune teoretică a lucrării redă câteva viziuni epistemologice generale asupra sociologiei. Deși consolidarea sociologiei ca disciplină a presupus sublinierea rigorilor academice pe care aceasta le implică, ideea extinderii rolului cercetătorului dincolo de granițele spațiului universitar a obținut treptat atenție. Având în vedere perspectiva lui Burawoy (2005) despre cele patru tipuri de cunoaștere sociologică (profesională, critică, generatoare de politici și publică), le descriu succint pe fiecare dintre ele, subliniind atât diferențele care le individualizează, cât și punctele lor de intersecție. Apoi, contextualizez această clasificare prin reinterpretările și criticile care i-au fost aduse de către alți sociologi (Wallerstein, 2007, Holmwood, 2007, Morrow, 2009, Staszek, 2011, etc.).

Aprofundez ulterior tema cunoașterii științifice produsă în vederea acțiunii sociale și discut cum pe de o parte, implicarea cercetătorilor în acțiunea socială poate fi benefică, întrucât recomandările pe care le fac sunt fundamentate de cunoaștere riguros obținută, însă, pe de o altă parte, e posibil ca o serie de factori perturbatori să influențeze acest aport – erori de colectare a datelor, de interpretare a lor, presiuni externe, lipsa dialogului multidisciplinar, etc. În ceea ce privește provocările specifice pe care cercetarea în domeniul politicilor publice le poate întâlni, atât din perspectiva sociologilor, cât și a celor care beneficiază de rezultatele muncii lor, ofer și câteva posibile soluții pentru a armoniza acest tip de colaborare. Alături de aspectele specifice activității fiecărei bresle, care pot fi îmbunătățite individual, ideea care propune o componentă colaborativă este cea a păstrării unei atitudini deschise înspre multidisciplinaritate (Spalter-Roth, Best și White, 2018), cu eforturi mutuale de înțelegere a nevoilor părților implicate și disponibilitate de a accepta (și integra) în cercetări viziuni noi (Graizbord, 2019). În acest mod, procesul are șanse mai mari de a deveni în final unul organic, cu posibilitatea de a se reproduce de fiecare dată când e necesar, fără eforturi majore din partea profesioniștilor (Graizbord, 2019).

Argumentele teoretice despre implicarea profesioniștilor în sociologia instrumentală devin relevante prin relaționarea lor cu materialul empiric colectat pentru ultimul capitol al lucrării. În cadrul acestuia am fost interesată să observ modurile în care cercetarea din mediul universitar românesc devine conectată la cea pentru politici publice, care sunt intersecțiile dintre acestea, dar și continuitățile pe care le dezvoltă (Ritzer și Goddman, 2004; Burawoy, 2005; Quah, 2011, etc.).

CAPITOLUL 2. POLITICI PUBLICE ÎN DOMENIUL CULTURAL. FUNDAMENTARE, ELABORARE ȘI IMPLEMENTARE

Cel de al doilea capitol al tezei abordează sfera politicilor culturale, prezentând un scurt istoric al transformărilor prin care acestea au trecut și dezvoltând ideea conform căreia deoarece cultura este percepută frecvent ca nefiind situată în topul priorităților statelor pentru finanțare, politicile tind să își dezvolte tot mai mult caracterul economic, în detrimentul celui social. Astfel, la nivel global, cultura ajunge să fie percepută ca dobândind responsabilități în rezolvarea unor probleme din sectoare adiacente ei – economic, social, politic (Gray, 2000). Implicarea sociologilor în domeniul politicilor, însă, poate încuraja utilizarea reflexivității în practicile de elaborare a politicilor publice (Stewart, 2013).

Introduc situația României prin descrierea cadrului legislativ în care politicile politice ajung să fie propuse, elaborate, implementate, respectiv evaluate, dar și prin surprinderea acelor activități în care sociologii își pot aduce aportul, conform reglementărilor actuale. Ulterior, discut subiectul precarității domeniului cultural românesc (Pop, Roșu, Zbranca, 2023; Pop, Chiș, Mihaly, Pop, 2019), care se află în legătură directă cu lipsa unor politici culturale coerente care să sprijine munca experților din domeniu și care să clarifice și organizeze contextul mai vast în care aceasta are loc: patrimoniul cultural, formarea și dezvoltarea profesională, facilitarea și menținerea unor relații internaționale. În acest punct, descriu câteva din cauzele lacunelor existente și detaliez, cu ajutorul unor studii recente, modul în care se produc la nivelul întregului câmp divizări ale sectorului (public/privat) și acutizări ale nevoilor practicanților din cultură care nu ajung să fie îndeplinite.

CAPITOLUL 3. CARTOGRAFIEREA CÂMPULUI CUNOAȘTERII SOCIOLOGICE PRODUSE ÎN ROMÂNIA PENTRU POLITICI CULTURALE

În prima secțiune empirică a lucrării prezint rezultatele explorării câmpului sociologiei acțiunii în care este produsă cunoaștere cu aplicabilitate în politicile culturale românești. Definesc, astfel, domeniul academic al sociologiei acțiunii ca fiind format din specialiști care sunt fie asociați mediului universitar, fie fac parte din instituții de cercetare, care au fost implicați în cercetări cu scop instrumental pentru domeniul cultural. În contextul actual, înțeleg prin acest tip de cercetări orice proces de producere a cunoașterii în scopul elaborării politicilor publice sau pentru oferirea consultanței de specialitate unor actori privați de la nivel național. Alături de cunoașterea

specialiștilor și a muncii lor, am observat colaborărilor realizate între ei, fapt care mi-a permis cunoașterea în profunzime a sectorului producerii politicilor publice. Întrucât am fost interesată de observarea dinamicii în timp a câmpului, analiza datelor a avut în vedere perioada 2016 - 2022.

Pentru a îndeplini obiectivele setate pentru acest demers, am realizat o analiză calitativă a documentelor și a conținuturilor lor. Abordarea mi-a permis să transform volumul mare de date și informații pe care le-am accesat în demersul meu în unul mai ușor de gestionat și adresat în această lucrare. În cazul de față, deși a reprezentat un proces vast, structurat în etape multiple – de găsim a documentelor, evaluare a utilității, selecție și verificare detaliată a realității reflectate – avantajul cert al metodei a constat în asigurarea posibilității de a realiza o cartografiere elaborată a urmelor și dovezilor pe care sociologii le-au lăsat în spațiul virtual prin munca lor și implicarea în sfera politicilor din domeniul cultural. Principalele tipuri de documente pe care le-am utilizat au fost cele publicate deja, date obținute în cadrul altor cercetări, dar și materiale de presă despre politicile culturale și despre cercetările care au stat la baza implementării acestora.

Am identificat în primul rând factorii de competență care, conform legislației românești pot deține atribuții alături de autorități, în elaborarea politicilor publice: universitățile și institutele publice și companiile private de cercetare. Limitarea majoră pe care am întâlnit-o în această fază a constat în lipsa datelor despre echipele de cercetători care lucrează în aceste spații. Astfel, singura estimare pe care am făcut-o a fost pentru numărul instituțiilor și întreprinderilor și nu pentru numărul angajaților acestora. Pasul următor a constat în identificarea inițiativelor lor din ultimii ani și analizarea traiectoriilor pe care le-au parcurs. Acesta a fost un demers prin care am încercat să îmi formez o imagine de ansamblu asupra stării lucrurilor la nivel național și a modului în care acțiunea socială se structurează – cine o inițiază, în ce fel de contexte, ce alți actori sunt implicați, în ce fel contribuie și ce rezultate au.

Din totalul celor opt institute publice și al celor treizeci și patru de agenții/firme private, spațiul de analiză s-a restrâns foarte tare atunci când am început să investighez care sunt proiectele de cercetare desfășurate. Am ajuns, așadar, la concluzia că după anul 2016, singurele entități care s-au implicat constant și îndeaproape în studii care sprijină deciziile din culturală sunt Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală, alături de Institutul Român pentru Evaluare și Strategie și Institutul Național de Statistică. Primul dintre ele (INCFC) colaborează cu cel de-al doilea exclusiv pentru activitățile de culegere a datelor empirice, iar cu INS pentru datele secundare pe care acesta le oferă despre domeniul cultural. În ceea ce privește mediul universitar

românesc, având în vedere criteriul proximității spațiale, INCFC apelează în principal la instituțiile din București, care formează sociologi și alți experți care pot contribui prin munca lor la înțelegerea mai bună a sectoarelor – absolvenți de diferite studii socio-umane, administrație publică, litere, sau filozofie.

Dat fiind rolul central pe care Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală îl are în atragerea specialiștilor în desfășurarea cercetărilor din domeniul cultural, reprezentarea grafică a fost realizată având ca unitate de analiză cele douăzeci și nouă de proiecte identificate, și nu autorii lor. Este destul de vizibil că există un nucleu de trei persoane care sunt parte din majoritatea acestor proiecte – directoarea generală a INCFC, șefa serviciului de cercetare și una dintre cercetătoarele cu vechime din cadrul institutului. Pe lângă acestea, se mai pot remarca numele altor cinci experți, fiecare dintre ele cu șase studii care le sunt asociate. Doi dintre ei, sunt de asemenea, parte din INCFC, unul cu funcție de economist și un altul cu formare de sociolog, dar care în prezent este implicat în mod direct în compartimentul care gestionează publicațiile, platformele digitale și bazele de date ale institutului. Despre una dintre sociologe nu am găsit informații privitoare la locul de muncă actual, însă ceilalți doi sunt colaboratori externi, cu funcții didactice în cadrul Facultății de Sociologie din Universitatea București. În acest context, includ o notă de ordin metodologic și anume că inițial, după finalizarea hărții, mi-am propus ca pe cei din urmă să îi intervievez pentru a aprofunda experiențele lor de muncă, însă nu am reușit, întrucât după multiple contactări nu am primit răspunsuri pozitive din partea lor.

CAPITOLUL 4. PROIECTE DE CERCETARE PENTRU POLITICI CULTURALE. STUDII DE CAZ

Acțiunea de cartografiere a reprezentat o posibilitate de cunoaștere generală a cercetărilor din câmpul cultural, fapt care a creat spațiu generos pentru adresarea unor întrebări suplimentare despre cum sunt acestea desfășurate în fapt. Am ilustrat, astfel, într-o manieră detaliată parcursurile a două procese de cercetare distincte în domeniul cultural, din perspectiva următoarelor aspecte: teme abordate, nevoi care le-au fundamentat dezvoltarea, metodologie urmată, procese de culegere a datelor, contexte sociale, economice și politice în care s-au realizat, specialiști care au contribuit și modalitatea de utilizare a rezultatelor. Spre deosebire de explorarea din capitolul anterior, unde am vorbit în general despre proiectele din perioada ulterioară anului 2016, aduc o componentă de investigare în profunzime a două cercetări pentru politici culturale. Consider că această etapă este

semnificativă pentru teză, în ansamblul său, întrucât oferă o perspectivă documentată asupra întregului parcurs al muncii de cercetare - de la ideea inițială, la rezultat și la valorificarea acestuia.

În spațiul cultural românesc au existat de-a lungul timpului încercări de definire a unor contexte legislative care să ofere celor care compun câmpul mai multă siguranță în desfășurarea muncii lor, instrumentele și pregătirea necesare acesteia, precum și un cadru în care patrimoniul național să fie valorizat și dezvoltat. Deși au înregistrat câteva succese concrete, aceste încercări nu au obținut recunoaștere formală. Și-au păstrat, însă, statutul unor demersuri care au propus decizii informate de date empirice, dar care nu au fost asumate din punct de vedere politic. Din documentările pe care le-am făcut, perioada din jurul anului 2016 mi s-a conturat ca prezentând o efervescență crescută din perspectiva acțiunilor propuse pentru sfera culturală, fapt care mi-a atras atenția în mod special. Am tratat, astfel, pe parcursul acestui capitol, parcursul strategiei naționale pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022 (un proces cu trei etape, respectiv trei încercări de formalizare - 2014, 2016 și 2023), precum și propunerea de politică publică pentru consolidarea unui statut societal al artistului, autorului și creatorului în România. Cazurile pe care am ales să le explorez în profunzime au în comun faptul că nu sunt proiecte izolate, ideile lor fiind reluate și în alte rânduri, construindu-se pe baza lor, în funcție de tabloul socio-economic existent în momentele readucerii lor în discuție.

În plan metodologic, am utilizat două metode de cercetare: analiza de conținut și interviul de profunzime. Informațiile primare au fost obținute cu ajutorul analizei de conținut, care a avut în vedere documente publice precum rapoartele de cercetare, știri din presă, declarații publice ale specialiștilor implicați în proiecte. Interviurile de profunzime au fost realizate cu cercetători responsabili cheie ai proiectelor. Am integrat rezultatele obținute în două studii de caz, pentru a oferi coerență asupra proceselor care au caracterizat cele două proiecte din sfera culturală.

Atât strategia națională pentru cultură, cât și propunerea pentru elaborarea unui statut al artistului au reprezentat demersuri care au contribuit la starea actuală a lucrurilor din câmp. Fie că au furnizat date empirice cu rol în fundamentarea deciziilor politice, fie că au sprijinit specialiștii din sectoarele culturale în munca lor, sau le-au atras atenția pentru a acorda prioritate necesității de adoptare a actelor legislative care le definesc activitatea, ambele și-au adus contribuția pentru această sferă.

Cele trei strategii ale culturii pot fi percepute ca o înlănțuire de acțiuni, interconectate, construite relațional, astfel încât argumentele pe care le redau să devine tot mai puternice în timp.

Totodată, la trăinicia lor au contribuit și toate celelalte cercetări (ale INCFC) care s-au desfășurat individual, în afara proceselor de elaborare strategică, în special cele prin care s-a urmărit studierea consumului cultural, cunoașterea actorilor culturali și a spațiului în care își desfășoară activitatea. În plus, când au fost necesare demersuri suplimentare de colectare a datelor pentru explicații aprofundate sau pentru actualizarea unor informații obținute în trecut, acestea s-au desfășurat în acord cu practici anterioare, astfel încât privirea retrospectivă să fie posibilă. Mă refer în acest caz la anchetele desfășurate de INCFC pentru fundamentarea strategiilor (2014-2020 și 2023-2030).

Deși rezultatele propunerilor de strategii au fost considerate de experții culturali din zone foarte diverse ale culturii (atât la nivel național, cât și local), ca fiind de referință pentru activitatea lor, ceea ce a lipsit pentru o integrare formalizată a lor în circuitele de acțiune a fost adoptarea politică. Dacă privim circumstanțele acestei absențe, mai precis instabilitatea care a caracterizat sfera politică în perioada la care mă raportează, finalitățile acestor încercări multiple par de înțeles. Totuși, cei și cele care și-au însușit rolul de a ghida parcursul aprobării strategiilor, au încercat să contracareze aceste aspecte de natură structurală, devenind creativi pe marginea ideii de a încuraja procesul decizional politic care până în prezent a fost amânat, prin reglementări externe, venite din spațiul european. Dacă aceste idei vor avea sau nu succes, rămâne de văzut în perioada următoare. Ceea ce este, însă, foarte vizibil pentru mine, este existența unei rupturi la nivelul ciclului care presupune identificarea nevoilor câmpului, implicarea experților (inclusiv a sociologilor) în oferirea unor soluții viabile pentru acestea, gândirea unor abordări ingenioase prin care propunerile să aibă șanse mai mari de reușită și în final, asumarea politică a acestora.

În ceea ce privește politica publică pentru consolidarea unui statut integrat al artistului, finalitatea sa a fost aceeași ca și în cazul strategiilor naționale pentru cultură, în acord cu recomandările cărora și-a propus să fie. Inițiată într-un context politic specific, în care unul dintre miniștrii culturii din anul 2016 a propus demersul de organizare al actorilor din sectorul independent, propunerea a fost finalizată într-un moment în care peisajul politic arăta, din nou, diferit. Așadar, eforturile echipei de proiect pentru a obține răspunsuri din partea ministerelor au fost și în acest caz mai mari decât ar fi fost firesc. În acest caz, însă, adoptarea în anul 2023 a statutului lucrătorului cultural profesionist poate fi într-o oarecare măsură un succes corelat cu demersul inițiat de Asociația Culturală Flower Power. Am subliniat caracterul parțial al reușitei, deoarece e important de avut în vedere faptul că cele două inițiative, sunt totuși, distincte, atât din perspectiva echipelor care le-au desfășurat, cât și al fundalului în care au avut loc – Statutul

lucrătorului cultural profesionist fiind parte dintr-un proiect mai cuprinzător, deja formalizat prin Planul Național de Redresare și Reziliență.

Dincolo de parcursurile pe care le-au avut proiectele pe care le-am studiat îndeaproape, un aspect pe care l-am urmărit cu atenție crescută a fost rolul pe care sociologii l-au manifestat în cadrul lor. Și astfel, am observat în ambele situații un mix de atitudini – pe de o parte fiind vorba despre mulțumirea implicării în proiecte care au adus un plus de înțelegere asupra domeniului cultural și pe alocuri au produs și schimbări vizibile; iar pe de altă parte, am putut surprinde resemnarea impactului minimal pe care rezultatele muncii lor le-au avut, din cauza unor implicații mai vaste, extinse dincolo de munca lor concretă. Parte din această resemnare este atât discursul lor care explică procesele dificile prin care se poate obține consens politic, având în vedere fluctuațiile majore existente în această sferă, cât și un tip de cunoaștere practică, dobândită prin experiențe anterioare care au exemplificat cum rezultate ale altor cercetări, deși fundamentate și riguroase, nu au reușit să convingă factori de decizie politică.

CAPITOLUL 5. CERCETAREA ÎN DOMENIUL CULTURAL. RELATĂRI ALE EXPERTILOR

Pentru a înțelege reflexivitatea pe care sociologii care sunt implicați în cercetări instrumentale o propagă asupra propriei munci, ultimul capitol al tezei a surprins câteva relatări ale lor. Cu ajutorul interviurilor realizate cu cei șapte sociologi și cu o expertă în cultură (toți implicați în cercetări pentru politici publice culturale), am descris viziunea acestora despre activitatea pe care o au, în contextul dinamicii cadrului în care lucrează, cât și despre eventuale modalități de îmbunătățire a lor în viitor (a muncii individuale, dar și a întregului câmp). Consider că observarea discursurilor sociologilor despre munca lor, despre raportarea ei la contextul mai larg al cercetării sociale realizate în acest moment în sociologia instrumentală, precum și despre îmbunătățirile pe care le văd realizabile, au fost informații importante pentru a putea completa imaginea de ansamblu a finalității producerii cunoașterii sociologice actuale.

Metoda de cercetare pe care am utilizat-o pentru obținerea datelor calitative este interviul de profunzime semi-structurat. Am selectat participanților și participanților la interviuri pe baza cartografierii producțiilor culturale din perioada de după 2016, pe care am redat-o în cel de al treilea capitol al lucrării. Fiecare dintre alegerile pe care le-am făcut a avut o rațiune conectată în mod direct la înțelegerea unor aspecte care s-au dovedit neclare în timpul analizei documentelor și

datelor secundare. Astfel, am intervievat două persoane care m-au ajutat să înțeleg mai bine cele două studii de caz pe care le-am realizat – o expertă din cadrul Institutului Național pentru Cercetare și Formare Culturală, și o sociologă care a contribuit la propunerea de politică publică privind statutul artistului. Alături de informațiile factuale despre demersurile de cercetare în care au fost implicate, cu ele am abordat și o dimensiune reflexivă asupra carierelor lor și a mizelor proiectelor în care se implică în mod constant. Plecând de la proiectul „Indicatorii UNESCO Cultura | 2030”, care a presupus atât o axă națională, cât și una locală de cercetare, am cuprins în eșantionul meu teoretic trei cadre didactice de la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială din Cluj-Napoca – două dintre ele fiind implicate în componenta locală (a Zonei Metropolitane Cluj) și cel de al treilea în componenta națională. Acesta din urmă a adus studiului meu perspectiva unui colaborator extern al INCFC, încă din momentele incipiente ale instituției, care a adus contribuții consistente modului în care aceasta și-a format modul de desfășurare a activității de cercetare. Pentru a completa imaginea formată din sociologi care au aport la cercetarea aplicată cu rol în fundamentarea strategiilor și politicilor publice culturale, am intervievat o persoană angajată în cadrul Institutului Român pentru Evaluare și Strategie, care de-a lungul ultimilor ani s-a ocupat îndeaproape de bunul mers al proiectele INCFC, din perspectiva colectării datelor necesare. În final, mi-am dorit să investighez și modul în care persoane care lucrează în cultură înțeleg rolul proceselor de cercetare pentru dezvoltarea câmpului, așadar am avut interviuri cu o artistă care este în același timp și o sociologă aflată la începutul carierei sale și cu o specialistă cu experiență bogată în management cultural și politici publice. Alături de tipurile de experiențe de cercetare pe care le-am documentat prin interviurile de profunzime, o plasez și pe cea personală, de implicare în două proiecte de cercetare în sfera culturală, ambele despre situația de la nivelul Zonei Metropolitane Clujene – Future of work și Cultura 2030 (axa locală).

Ca etapă introductivă, am fost interesată în primul rând să cunosc traseele educaționale și profesionale ale sociologilor, precum și să observ zonele de intersecție sau de înlănțuire în timp a celor două parcursuri. În al doilea rând, am explorat împreună caracteristicile muncii actuale, dar și zonele de interes științific înspre care își îndreaptă atenția și energia. Ulterior, am propus o discuție centrată pe participarea la producerea cunoașterii în scopul politicilor publice, în general, dar și în scopul elaborării de strategii și politici în cultură, în mod specific. Mi-am dorit să știu cum au început, dar și cum au continuat să se implice în aceste tipuri de proiecte; care sunt motivațiile lor, dar și filierele pe care au ajuns să cunoască oportunitățile existente; ce responsabilități au avut;

cum caracterizează munca de echipă (uneori multidisciplinară); care au fost rezultatele și implicit urmările derulării proiectelor culturale din care au făcut parte. În final, am vorbit despre conexiunile pe care le au cu alți specialiști, despre cât de mult simt că sunt parte dintr-o rețea, dar și despre gândurile pe care le au pentru cariera lor în viitor și proiectele în care le-ar plăcea să se implice mai mult.

Dacă în institutele de cercetare, munca este de la sine înțeleasă și cel mai frecvent realizată în scopuri instrumentale, în ceea ce îi privește pe sociologii care sunt asociați în primul rând cu spațiul universitar, motivațiile sunt multiple. Din perspectiva contextului în care se realizează cercetarea instrumentală, am înțeleasă la fel de la cei și cele cu care am vorbit, că specialiștii din mediul academic sunt percepuți ca fiind o sursă dezirabilă și viabilă de obținere a răspunsurilor în demersuri practice. În primul rând, eforturile lor sunt evaluate ca fiind riguroase din punct de vedere academic și astfel devin legitime în eventualitatea în care scopul proiectului este cel de fundamentare a unor decizii.

Sociologii care au ales un traseu profesional în domeniul cercetării, au descris oportunități de a se implica în studii din sfera sociologiei acțiunii încă din perioada studiilor. Parcurgând etape de responsabilizare progresivă în proiectele de cercetare – de la sarcini rutiniere în perioada studiilor de licență, la unele avansate de analiză statistică și de date calitative, precum și elaborarea rapoartelor de cercetare – sociologii fac astfel primii pași în formarea unor conexiuni profesionale, atât cu alți cercetători, cât și cu actori publici și privați cu putere decizională în diferite sfere de activitate. Pe lângă satisfacția care rezultă din posibilele decizii bazate pe rezultatele muncii lor, specialiștii ajung prin intermediul acestor incursiuni să obțină o serie de avantaje care nu sunt deloc neglijabile: își suplimentează veniturile, obțin sprijin financiar în a-și aprofunda propriile curiozități empirice, devin parte și apoi își consolidează apartenența la rețele de specialiști diverși care le deschid zone noi de analizat. Cu toate acestea, unele dintre ele pot deveni cu ușurință dezavantaje, întrucât uneori volumul de activități de cercetare (pentru locul de muncă primar, cât și pentru celelalte secundare) ajunge să se extindă într-atât încât devine copleșitor, iar proiectele care nu se pliază exact pe interesele științifice ale cercetătorilor pot fi înțelese și ca distrageri de la eforturile cu adevărat importante pentru ei.

Colaborările de cercetare, după cum am văzut în secțiunile anterioare ale lucrării, sunt favorizate și condiționate în același timp de câțiva factori independenți de performanțele individuale ale sociologilor. Mă refer, în mod specific, la proximitatea față de instanțe – care pot

fi autorități publice, institute de cercetare, diverși actori privați și care au potențial de a mobiliza procese investigative care la rândul lor atrag specialiști. În cercetarea mea am aprofundat cazurile a două orașe (Cluj-Napoca și București) care pot fi considerate privilegiate, deoarece sunt atât centre universitare bine dezvoltate, cât și zone culturale efervescente. Le-am ales pe cele două în mod specific pentru că mi-am dorit să am o bază de studiu bine încheată și suficiente inițiative pe care să le documentez și care să îmi permită înțelegerea modurilor în care se produce cunoașterea în sfera culturală. Ca plan de viitor, sunt formate deja idei strategice care presupun extinderea implicării INCFC în zona culturală a mai multor puncte locale, astfel încât modul de fundamentare a deciziilor să devină unitar și să respecte aceleași linii majore de calitate a acțiunilor.

Valorificarea rezultatelor cercetărilor cu scop instrumental de către cei din zona administrativă mi-a părut în timpul discuțiilor o excepție de la varianta mai des întâlnită a anexării lor unui dosar care este depozitat pe raftul unei instituții. Pentru a preîntâmpina situațiile de acest tip, cercetătorii încearcă să se expună interacțiunilor cu persoane din zone administrative, astfel încât să își dezvolte un mod de comunicare centrat înspre a înțelege nevoile exprimate de ele. Alături de această tactică, fac eforturi suplimentare înspre a ajusta rapoartele tehnice și cu detalii metodologice, astfel încât să poate fi parcurse cu mai multă ușurință de cei care nu au cunoaștere sociologică (și uneori statistică) aprofundată. Totodată, au înțeles că orice raport care este livrat fără să fie prezentat are șanse mai mari să nu fie parcurs și de aceea propun de cele mai multe ori sesiuni de dezbatere pe marginea rezultatelor. În acest mod, creează și contextul potrivit de discuție și pentru posibile extinderi viitoare, care pot reprezenta în sine, oportunități noi de implicare în alte proiecte.

Una dintre ideile pe care am regăsit-o deopotrivă în rândul cercetătorilor, al expertei în management cultural, dar și al literaturii de specialitate, este necesitatea existenței cooperării în interiorul echipelor multidisciplinare cu scopul foarte precis de a oferi datelor culese cele mai potrivite și valoroase interpretări și întrebuințări ulterioare. Fără acest schimb de reflecție comună, abilitățile și cunoașterea fiecăruia dintre experții implicați riscă să nu își găsească utilizările cele mai eficace pentru munca de echipă sau pentru celelalte părți interesante. Este îmbucurător, însă, că majoritatea celor pe care i-am intervievat recunosc importanța, dar și beneficiile menținerii acestei dialogări în timpul proiectelor. Mai mult decât atât, când vorbesc despre viitor, se referă la planuri concrete de a-și găsi parteneri profesionali alături de care să simtă că își dezvoltă abilități

și cunoștințe și duc la îndeplinire planuri mai elaborate decât ar putea realiza individual. În cazurile în care pe lângă munca cu normă întreagă sociologii obișnuiesc să investească timp și energie în proiecte suplimentare, rețeaua profesională din care fac parte este un aspect căruia dedică atenție, întrucât reprezintă o cale prin care obțin vizibilitate în câmp. În același timp, se păstrează informații cu privire la dinamica domeniilor personale de interes și la noutățile care apar în interiorul lor.

Perspectivile de viitor se conturează pentru fiecare dintre specialiști în funcție de maturitatea carierelor pe care și le-au construit până în prezent. Începutul parcursului în cercetare este caracterizat de planuri concrete de dezvoltare, dar pentru perioade scurte de timp. Pentru cei care au acumulat un volum mare de date din multiplele activități de cercetare pe care le-au realizat, un pas firesc imaginat este cel de integrare al lor într-un corp care să ilustreze valoarea lor. Unele dintre oportunitățile pe care le-au avut s-au concretizat într-un mod care a lăsat loc unor dezvoltări ulterioare, iar perioada următoare ar putea fi folosită cu succes în acest sens. În plan instituțional, am observat aceeași aspirație, de a reuni cunoașterea deja produsă – substanțială în unele cazuri – și de a o pune la dispoziția altor actori posibil cointeresați. Aceste acțiuni pot soluționa parte dintr-o problemă deja cunoscută a sectorului cultural: lipsa datelor care să permită cunoașterea sa detaliată din perspectiva lucrurilor care funcționează bine, dar și a celor care merită să fie îmbunătățite.

CONCLUZII

Lucrarea de față prezintă în primul rând o încercare personală de înțelegere în profunzime a unui domeniu pe care l-am întâlnit tangențial în munca mea de sociolog. În ceea ce privește aportul său la cunoașterea pentru colectivitățile mai vaste de profesioniști, consider că sunt două aspecte majore menționabile. Primul dintre ele se referă la oferirea unor informații de context, dar și de detaliu, explicative, despre cum funcționează unul dintre multiplele segmente profesionale ale sociologilor. Cel secundar este relaționat cu acoperirea parțială a unei nevoi generalizate în câmpul cultural – lipsa datelor care să îl definească.

Descriu procesul de elaborare a tezei ca o înlănțuire de activități care au decurs în mod explicit una din cealaltă, în funcție de întrebările care se formau pe măsură ce realizam investigațiile setate în plan metodologic. Introducerea, care descrie ideea generală a cercetării și a obiectivelor pe care le propun, este urmată de două capitole care consolidează din punct de vedere teoretic perspective multiple ale acestei sfere de lucru. Plecând de la o discuție despre sociologia

instrumentală, restrâng aria dezbaterilor din literatură înspre subiectul aplicării principiilor de cercetare sociologică în scopul politicilor publice, enunțând provocările pe care acest tip de practici le întâmpină. Ulterior, introduc în lucrare nivelul următor de specificitate, prin tema politicilor publice în domeniul cultural și a modului în care acestea își urmăresc parcursul: fundamentarea lor inițială, elaborarea și în final implementarea, respectiv evaluarea lor. Am tratat aceste aspecte atât prin prisma modului în care ele se regăsesc și funcționează la nivel global, dar și în România, în mod concret.

Ca informații de context, descriu domeniul cultural românesc și lipsa majoră a cadrelor legislative și formalizate de funcționare ale sale, care creează atât confuzie în rândul profesioniștilor, cât și o serie lungă de neajunsuri și dificultăți în muncă. Am subliniat, astfel, nevoia critică pentru definirea unor strategii naționale, respectiv politici publice care să reglementeze activitatea în cultură, relațiile dintre practicanți și factorii de decizie, aspecte ce țin de dezvoltarea profesională (individuală și a întregii bresle), cât și contextul mai vast în care se întâmplă toate acestea (instituții de cultură și patrimoniul național). De asemenea, am făcut precizări suplimentare pentru cazurile în care linia majoră de discuție a presupus particularități ale domeniului cultural independent sau privat, respectiv public.

Multiplele schimbări la nivelul Ministerului Culturii reprezintă una dintre cauzele pentru care România nu beneficiază în prezent de un ansamblu legislativ solid și de politici publice care să sprijine și încurajeze activitatea artiștilor și a lucrătorilor culturali. Prin analiza datelor secundare, precum și a celor din interviuri, pot concluziona că, indiferent de volumul și intensitatea eforturilor experților culturali și ale cercetătorilor, împrejurările politice favorabile și deschiderea actorilor politici înspre schimbare sunt esențiale pentru ca propunerile strategice să fie adoptate. Iar acesta este un motiv important pentru care mi-am concentrat atenția doar asupra perioadei de după anul 2016. Proiectul de cercetare prin care a fost propusă o politică publică cu rol de consolidare a statutului artiștilor, autorilor și creatorilor în România, a fost posibil datorită unui context politic care a încercat să grăbească adoptarea formală a unor decizii în acest sens. Statutul și ideea de dezvoltare a sa au fost în acord cu prevederile strategiei naționale pentru cultură propusă pentru perioada 2016-2022. Astfel, cele două ar fi avut scopul ca împreună să ofere coerență sectorului și să creeze premisele potrivite pentru preluarea principiilor de bază ale sale și implementarea lor la nivel strategic local. Dată fiind importanța lor în tabloul general al lucrării, le-am dedicat un

capitol distinct în care le-am studiat cu atenție sporită – de la inițierea ideilor, până la prezentarea rezultatelor și livrarea acestora către actori cu responsabilități în procese decizionale.

Ca fundal în care cele două demersuri s-au derulat, am construit în capitolul trei o imagine de ansamblu pentru situația din ultimii ani a sociologilor care produc cunoaștere utilă politicilor și strategiilor din sfera culturală. Am început cu o cartografiere a spațiilor pe care sociologii le au la dispoziție pentru a se implica în politici culturale - medii universitare, institute de cercetare publice agenții/companii private. Ulterior, am identificat, descris și apoi reprezentat grafic proiecte desfășurate după anul 2016 care au inclus componente de cercetare. Majoritatea acestora au fost realizate la inițiativa Institutului Național pentru Cercetare și Formare Culturală, cu diferite contribuții din partea altor sociologi: pentru colectarea unor date cantitative au fost realizate colaborări cu institute private de cercetare, iar pentru conținut au existat mai mulți colaboratori, majoritatea fiind recrutați din spațiul academic bucureștean, mai precis Facultatea de Sociologie a Universității București și Școala Națională de Studii Politice și Administrative. Deși domeniile de cercetare prioritare au variat destul de mult, de la un an la altul în funcție de interesele specifice perioadelor în care studiile s-au desfășurat, câteva dintre temele majore pe care le-am regăsit fac referire la practici de consum cultural, nevoi de formare, cunoașterea sectoarelor culturale, aspecte ale patrimoniului național, impactul digital asupra activității și studierea contextului pandemiei de COVID-19.

Este perceptibilă în ultimii ani, atât la nivel național, cât și internațional, o tendință a sociologilor de a avea abordări reflexive asupra științei la care contribuie și asupra modurilor în care acționează în interiorul ei (Voicu, 2015). Ultimele două capitole empirice ale tezei oferă o abordare aprofundată a subiectului, prin două studii de caz, dar și prin redarea discursurilor câtorva profesioniști din câmpul sociologiei despre munca lor. Pe de o parte, aceste informații au completat analizele de date secundare și de documente, care, izolate, nu ar fi reușit să răspundă tuturor întrebărilor adresate inițial. Pe de altă parte, relatările colegilor și colegelor mele au reușit să îmi deschidă o serie de alte moduri de a privi implicarea sociologilor în cultură. La nivel teoretic, studierea nevoilor și intereselor părților implicate, conturarea unui tablou pentru sectorul analizat (pe baza datelor deja existente), oferirea recomandărilor pentru principii utile de elaborare, dar și evaluarea consecințelor ulterioare implementării sunt toți pașii pe care experții în sociologie au posibilitatea de a-i face. Există, totuși, o tensiune pe care mi-am propus să o studiez: deși în mod ideal sociologii se pot și este chiar indicat să se implice în multiple faze ale ciclului de viață al unei

politici publice, în practică se întâmplă uneori ca interacțiunile dintre ei și autorități să nu fie cele mai productive sau constructive și chiar îi determină să nu apeleze la sprijin reciproc.

După cum am arătat în decursul tezei, pentru a fi parte din aceste procese, este nevoie de o poziționare favorabilă în domeniu, concretizată în principal prin apropierea spațială de instituții de cercetare sau învățare care au acces la cercetări (și fonduri pentru acestea). O a doua cale de acces la proiecte poate fi reprezentată de alți specialiști, care au deja un istoric profesional bogat și care pot oferi recomandări potențialilor beneficiari pentru alți colegi, aflați la începutul carierelor. Odată incluși în echipa de cercetare, modalitatea în care se desfășoară proiectele este, de asemenea, esențială, întrucât cel mai adesea o experiență bună creează ulterior oportunități și invitații pentru viitor. Interviuurile pe care le-am realizat mi-au ilustrat într-o manieră foarte explicită că nu întotdeauna sociologii din mediul universitar livrează rezultate care mulțumesc beneficiarii, fie pentru că le lipsesc lor unele explicații de context, fie din cauza conținutului prea tehnic pe care ei îl oferă, care rămâne neexplorat de beneficiari imediat ce sunt întâmpinate dificultăți în parcurgerea sa. Unul dintre riscurile majore atunci când vorbim despre limitările interacțiunilor dintre sociologi și factori de decizie este cel de resemnare însoțită de depunerea unor eforturi minimale de îndeplinire a sarcinilor, fără dorința de a găsi soluții creative pentru problemele întâmpinate și studiate (Hofstee, 1970). Această situație ar duce în timp la diminuarea șanselor de a se forma în mod organic legături sănătoase între profesioniști (Graizbord, 2019), iar preîntâmpinarea ei devine o responsabilitate pentru fiecare din cei care implicați, manifestată prin încercarea de a lucra cât mai consistent și empatic în relație cu toate nevoile existente (Ptackova, 2012).

O soluție aflată relativ la îndemâna tuturor celor implicați, este asigurarea posibilității de dialog între diferite tipuri de experți, care în general permite o mai bună înțelegere a nevoilor tuturor și gândirea creativă a unor soluții utile. Unii dintre autorii citați în secțiunea teoretică a lucrării evaluează ca fiind insuficient aportul pe care îl poate aduce o singură perspectivă (indiferent de cât de bine fundamentată este aceasta), la studierea unor societăți sau comunități din ce în ce mai mult deschise înspre multiculturalitate (Lauder, Brown și Hasley (2004). În acest context, colaborările dintre specialiști care provin din mai multe zone ale științei (dar și administrative) devin mai constructive și în final mai productive, datorită provocărilor pe care le pot aduce împreună multiplele viziuni care contribuie la procesele investigative (Falla, Rios și Alvarez, 2000; Kuka și Tahirovic, 2022).

În ceea ce privește modul în care arată la nivel practic relația dintre cercetarea produsă pentru acumularea cunoașterii și cea pentru rezolvarea unor probleme practice concrete, datele culese de mine au făcut vizibile atât câteva congruențe dintre acestea, cât și continuitățile care le caracterizează. Sociologii pe care i-am intervievat, deși au preponderent activități în spațiul academic, aleg să desfășoare și cercetări instrumentale, ale căror rezultate le folosesc apoi atât pentru a răspunde nevoilor din câmpul cultural, cât și pentru a satisface propriile curiozități științifice și a le populariza în sfera universitară. Rigoarea și etica muncii pe care și le-au format în mediul academic sunt mai apoi transpuse în sociologia aplicată și devin astfel atributele principale pentru care potențialii beneficiari (instituții publice, organizații, actori independenți) apelează la expertiza lor. În plus, după cum și contribuțiile teoretice demonstrează, pe lângă abilitățile de cercetare de bază mobilizate, sociologii caută în mod constant să își dezvolte noi competențe, care să fie de ajutor în oferirea unor rezultate cât mai utile zonei de acțiune pe care o studiază (Wimberley, 1998; Ptackova, 2012).

Alături de analiza de date secundare în care am urmărit firul cercetărilor care s-au realizat la național, datele primare colectate prin interviuri au adresat și problema studiilor cu implicații preponderent locale, la nivelul orașului Cluj-Napoca. Astfel, am putut observa și modele de bună practică, respectiv procese care au beneficiat de aportul sociologilor și care mai apoi au fost folosite ca sursă de informații pentru diferite decizii politice. Chiar dacă uneori aceste transferuri de cunoaștere s-au realizat mai degrabă informal, cred că e important că ele au existat și au reușit să contribuie la fundamentarea unor procese cu mize majore pentru câmpul cultural, precum statutul lucrătorului cultural adoptat la începutul anului 2023.

Gândind retrospectiv parcursul scrierii lucrării de față, identific aspecte care pot fi caracterizate ca limite ale sale, însă în același timp ele se pot transforma în direcții viitoare de dezvoltare. La nivel empiric, menționez datele incomplete pe care le-am avut la dispoziție despre autorii cercetărilor despre cultură, dar și despre activitatea și componența echipelor din institutele de cercetare. Acest fapt a împiedicat conturarea unor imagini foarte precise despre formarea (educațională și profesională) a celor care s-au implicat în proiectele de cercetare cu mize pentru strategii și politici naționale, dar și despre dimensiunea echipelor care activează în spațiul privat al cercetării sociologice, respectiv tipurile de muncă pe care o desfășoară în cadrul acestuia. Puține dintre companiile private din domeniul cercetărilor de piață sunt parte din organizații profesionale, iar acest lucru cred că este un aspect care merită a fi investigat într-un demers de cercetare ulterior.

În mod teoretic, o astfel de apartenență ar avea rolul de adoptare și păstrare a unor standarde calitative uniforme în cercetare, dar și de a păstra încheagată comunitatea actorilor instituționali din acest sector. În practică, însă, plasarea izolată a institutelor în spațiul imaginar al pieței, denotă o lipsă de interes pentru acest tip de coagulare, care vine, cel mai probabil, la pachet cu percepția lipsei unor beneficii concrete asociate. În cazul în care s-ar urmări în mod sistematic formarea unor rețele profesionale formalizate în câmpul sociologiei, datele despre profesioniștii din interiorul său ar putea avea, mai multă vizibilitate, care i-ar asigura astfel mai multă consistență.

Consider că procesul de cartografiere al inițiativelor exclusiv la nivel național constituie un punct de plecare în cunoașterea întregii sfere de sociologi implicați în cercetări pentru politici publice. Am dedicat cea mai mare parte a tezei observării cadrului național în care se desfășoară cercetarea cu scop instrumental, deoarece mi-am dorit să explorez și să înțeleg situația specifică a României care are multiple lipsuri în domeniul politicilor publice culturale. Însă cercetarea mea a deschis pe parcursul său alte două dimensiuni semnificative care pot fi aprofundate: cea locală și cea internațională. În ce o privește pe prima dintre ele, la nivel județean există multiple exemple de strategii culturale realizate, unele dintre ele care implică studii sociologice, iar o analiză a lor ar fi utilă pentru a testa una dintre concluziile acestei lucrări – corelarea implicării în cercetare a sociologilor cu proximitatea lor spațială de instituțiile de învățământ sau cercetare. După cum am arătat în capitolul anterior, deși este unul dintre planurile de viitor ale INCFC, în prezent nu există încă o practică uniformă care să fie însușită local în fundamentarea și elaborarea strategiilor cu ajutorul cercetărilor. Acesta poate fi un fapt problematic, întrucât strategiile pot prezenta niveluri de rigurozitate foarte diferite, în funcție de metodologiile pe care le urmăresc. O altă inconsistență este legată pe de o parte de dependența dintre obținerea bugetelor pentru cultură și realizarea unei strategii locale, și pe de o altă parte de lipsa unor proceduri care să prevadă evaluarea modului în care au fost folosite fondurile alocate, în relație cu direcțiile inițiale ale strategiei. Astfel, chiar și în cazurile în care strategiile sunt legitimate de studii sociologice, implementarea lor poate fi precară, dat fiind că nu există un context clar în care acest proces să fie urmărit în timp, respectiv să fie evaluate consecințele sale.

Totodată, interviurile pe care le-am desfășurat mi-au oferit o imagine mai vastă asupra modului în care atât câmpul de acțiune al sociologilor, cât și cel cultural se structurează și în afara granițelor naționale. Astfel, sociologii și experții în cultură sunt parte și din proiecte internaționale, care deschid noi orizonturi pentru implicările lor viitoare și care îi conectează la diferite rețele de

beneficiari și cercetători. Uneori, proiectelor la nivel european le sunt asociate mize majore, astfel încât prin intermediul rezultatelor obținute și a recomandărilor emise în cadrul lor, devine posibilă implementarea unora dintre direcții și pentru România. Unul dintre exemplele concrete în acest sens este și ultima strategie națională pentru cultură, care se încadrează într-un proiect cu finanțare europeană, care prevede condiții contractuale clare de adoptare și implementare a rezultatelor proiectului.

Din perspectivă metodologică, o posibilă dezvoltare ar putea consta în realizarea mai multor interviuri de profunzime, cu sociologi din alte orașe, cu o activitate mai redusă în câmpul cercetărilor instrumentale în domeniul cultural. Astfel, prin documentarea mai multor traiectorii educaționale și profesionale, aș putea obține o înțelegere mai aprofundată despre pârgurile care există sau care lipsesc atunci când vine vorba de implicarea în astfel de proiecte. Totodată, acesta poate reprezenta și un parcurs firesc rezultat în urma analizelor de date secundare, care au oferit deja o caracterizare generală a structurii spațiului cercetărilor pentru politici publice și a experților care îl definesc.

BIBLIOGRAFIE

- Burawoy, M. (2005). For Public Sociology. *American Sociological Review*, 4-28.
- Falla, R., Rios, M., Alvarez, R. (2000). Research and Social Action. *Latin American Perspectives*, 27(1), 45-55
- Graizbord, D. (2019). Toward an organic policy sociology. *Sociology Compass* (13). doi: 10.1111/soc4.12735
- Gray, C. (2000). *The Politics of the Arts in Britain*. Basingstoke: Macmillan.
- Hofstee, E. W. (1970). The relations between sociology and policy: some remarks on their present and future state. *Journal of the European Society for Rural Sociology*, 331-345. doi: 10.1111/j.1467-9523.1970.tb00077.x
- Holmwood, J. (2007). Sociology as Public Discourse and Professional Practice: A Critique of Michael Burawoy. *Sociological Theory*. 25(1), 46-66. doi: 10.1111/j.1467-9558.2007.00297.x
- Kuka, E., Tahirovic, E. (2022). Applying research in public policy analysis. In *International thematic proceedings. Applied Researches* (pp. 291-307). Leposavic: Institut for Serbian Culture Pristina.
- Lauder, H., Brown, P., Halsey, A. (2004). Sociology and political arithmetic: some principles of a new policy science. *The British Journal of Sociology*, 55(1), 3-22. doi: 10.1111/j.1468-4446.2004.00002.x
- Morrow, R.A. (2009). Rethinking Burawoy's Public Sociology: A Post-Empiricist Reconstruction. In V. Jeffries. *Handbook of Public Sociology*. Plymouth: Rowman & Littlefield.
- Pop, C., Chiș, A., Mihaly, Z., Pop, O. (2019). Munca în cultură și cultura muncii. Tendințele de transformare ale modului de organizare a muncii. Studii de caz cu privire la munca în cultură și munca informală în Cluj-Napoca și zona metropolitană. Cluj-Napoca: Presa univeristară
- Pop, C., Roșu, M., Zbranca R. (2023). Munca în cultură și cultura muncii. Transformări ale modului de organizare a muncii în pandemia COVID-19 - provocări, nevoi și așteptări în câmpul cultural clujean. Manuscris în curs de publicare. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană
- Ptackova, K. (2012). Professional curiosity engaged in policy sociology. *Human affairs*, 475-491. doi: 10.2478/s13374-012-0039-7
- Quah, S. R. (2011). Sociology: Opportunities and Professional Challenges. *Asian Journal of Social Science*, 30-38. doi: 10.1163/156853111x549867

- Ritzer, G., Goodman, D. J. (2004) *Classical Sociological Theory*. (4th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Spalter-Roth, R., Best, A. L., White, P. E. (2018). Bringing Sociology into the Public Policy Process: a Relational Network Approach. *Am Soc*, 49, 434-447. doi: 10.1007/s12108-018-9379-z
- Staszek, Z. (2011). Forms of Public Sociology: The Case Of Scientific Communism. MA Thesis. Masaryk University, Faculty of Social Studies. Supervisor: Michal Vašečka. Descărcat de la: https://is.muni.cz/th/219389/fss_m/
- Stewart, S. (2013) Evaluating Culture: Sociology, Aesthetics and Policy. *Sociological Research Online*, 18(1). 14-23. doi: 10.5153/sro.2831
- Voicu, B. (2015). Introducere: Ce este sociologia și ce fac sociologii. În B. Voicu, H. Rusu și A. E. Popa, eds. Este România altfel? Societatea și sociologia... încotro? Sibiu: Editura ULBS; București, Editura Tritonic
- Wallerstein, I. (2007). The Sociologist and the Public Sphere. In D. Clawson et al. (Eds.). *Public Sociology: Fifteen Eminent Sociologists Debate Politics and the Profession in The Twenty-First Century*. Berkeley: University of California Press
- Wimberley, R. C. (1998). Applied Sociology? Even Musicians Give Concerts. *American Sociology*, 29(5), 5-19. doi: 10.1007/s12108-998-1008-9
- Zbranca, R. (2020). Cultura ca profesie. *Provocările sectorului cultural independent. Revista Transilvană de Științe Administrative* 2(47), 148-163.